

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **D. R.**

o wznowienie postępowania z urzędu

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 11 października 2024 r.

wniosku sędziego Sądu Najwyższego Andrzeja Stępki

o wyłączenie sędziego SN Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie I KO 39/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1

Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

wyłączyć sędziego SN Małgorzatę Bednarek od udziału w sprawie I KO 39/24 o wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego I KK 258/23.

UZASADNIENIE

W sprawie zawisłej w Sądzie Najwyższym i zarejestrowanej pod sygn. I KO 39/24 przedmiotem rozpoznania jest wniosek obrońcy skazanego D. R. o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2024 r., I KK 258/23, stanowiący sygnalizację potrzeby wznowienia tego postępowania z urzędu (art. 9 § 2 k.p.k.) w oparciu o przepis art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na udział w składzie tego Sądu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z

dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.).

Po wyznaczeniu terminu posiedzenia Sądu Najwyższego przez sędziego Sądu Najwyższego Andrzeja Stępkę, któremu sprawa niniejsza została przydzielona według imiennej listy sędziów Izby Karnej – zarządzeniem z dnia 26 lipca 2024 r., w składzie przewidzianym na dzień 10 października 2024 r. (rozprawa/posiedzenie) według planu sesji na miesiąc październik 2024 r., zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 10 września 2024 r., zmieniono skład Sądu Najwyższego przewidziany do rozpoznania sprawy wznowieniowej wyznaczając w miejsce sędziów Andrzeja Tomczyka i Małgorzaty Wąsek-Wiaderek sędziów Tomasza Artymiuk oraz Małgorzatę Bednarek.

W dniu 7 października 2024 r. sędzia Sądu Najwyższego Andrzej Stępka, referent tej sprawy, złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania wniosku obrońcy skazanego sędziego SN Małgorzaty Bednarek. Uzasadniając wniosek wskazał, że sędzia ta powołana została na urząd sędziego Sądu Najwyższego w tożsamej procedurze co sędzia SN Ryszard Witkowski, który tworzył skład Sądu Najwyższego objęty sygnalizacją obrońcy, a więc z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r. i to w obu wypadkach do Izby Dyscyplinarnej, która w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) – wyrok z dnia 22 lipca 2022 r., Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19 oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) – wyrok z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, nie była sądem ustanowionym ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), ani też sądem w rozumieniu prawa europejskiego. Co więcej autor wniosku przypomniał też o treści wiążącej wszystkie składy Sądu Najwyższego uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), w której w pkt 1 wskazano, że udział w składzie Sądu Najwyższego osoby powołanej na wniosek KRS ukształtowanej w

wyniku wskazanej wyżej nowelizacji z 2017 r., prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Odwołał się wreszcie do zasady *nemo iudex in causa sua* wskazując, że udział sędziego Małgorzaty Bednarek w składzie Sądu Najwyższego rozważającego możliwość wznowienia z urzędu – w oparciu o podstawy identyczne z tymi, które dotyczą sędziego tworzącego skład sądu kasacyjnego – postępowania kasacyjnego stanowiłoby *de facto* orzekanie „we własnej sprawie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie I KO 39/24 sędziego SN Małgorzaty Bednarek złożony przez sędziego SN Andrzeja Stępkę jest oczywiście zasadny.

Sąd Najwyższy w tym składzie, podzielając stanowisko zawarte w uchwałach składów siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22) oraz z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22 (mającej moc zasady prawnej chociaż nieopublikowanej), że pojęcie „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k. odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej oraz że kontrola bezstronności sędziego prowadzona przez właściwy sąd z urzędu w trybie art. 42 § 1 k.p.k. może zostać uruchomiona również przez każdego sędziego zasiadającego w jego składzie, uznaje za dopuszczalne złożenie wniosku mającego charakter sygnalizacji.

Podzielić należy również w całej rozciągłości wywód autora wniosku co do podstaw wyłączenia z udziału w składzie Sądu Najwyższego rozpoznającego niniejszą sprawę sędziego powołanego na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r. i to zarówno z uwagi na treść wiążącej wszystkie składy Sądu Najwyższego uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-410-1/20, od której do chwili obecnej nie odstąpiono w oparciu o przepis art. 88 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j.: Dz. U. 2024, poz. 622),

jak i w uwzględnieniu powołanego we wniosku orzecznictwa organów międzynarodowych (TSUE i ETPCz).

Zgodzić należy się też z wyrażonym we wniosku poglądem co do konieczności wyłączenia sędziego SN Małgorzaty Bednarek nie tylko wobec konieczności uznania jej – jak to zostało określone w piśmie sygnalizacyjnym – za *iudex suspectus*, lecz zdaniem tego składu Sądu Najwyższego nawet na zasadzie *iudex inihabilis* (art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. – sprawa dotycząca tego sędziego bezpośrednio, rozstrzygać bowiem ma o statusie orzeczenia wydanego przez sąd z udziałem sędziego powołanego w identycznej, niekonstytucyjnej procedurze co jej samej).

Niezależnie od powyższego za wydaniem niniejszej decyzji procesowej przemawiają też inne, niepodniesione we wniosku argumenty.

W wypadku sędziego Małgorzaty Bednarek, poza wystąpieniem w orzeczeniu przez nią wydanym uchybienia mogącego mieć postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., dodatkowym powodem wyłączenia są również okoliczności, które doprowadziły do jej obecnego orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego i to poczynając o sposobu powołania do mającej charakter sądu specjalnego Izby Dyscyplinarnej, w nietransparentnej procedurze w 2018 r., poprzez jej przeniesienie do legalnej Izby Sądu Najwyższego decyzją osoby pełniącej funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w sposób stanowiący ominięcie wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP (zob. postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23; z dnia 7 marca 2024 r., IV KK 571/23). Sąd Najwyższy w tym składzie wyrażony w powołanych wyżej orzeczeniach pogląd w pełni podziela, uznając za uzasadnione stwierdzenie, iż akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej, jako organie, który w powołanych już w tym uzasadnieniu orzeczeniach ETPCz i TSUE uznany został za organ niespełniający konstytucyjnego i konwencyjnego wymogu sądu niezależnego i bezstronnego „ustanowionego ustawą”, podjęte przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie, nie obejmują powołania do każdej innej Izby Sądu Najwyższego i tym samym nie wywołują skutków związanych z takim powołaniem. Wadliwość tego powołania nie może

prorowadzić do usankcjonowania pierwotnej wady, a tym bardziej uprawniać do orzekania w innych Izbach Sądu Najwyższego. Ta pierwotna wadliwość powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkursie do Izby Dyscyplinarnej nie może być również w drodze wtórnych, mających charakter techniczny zabiegów, konwalidowana. Skutek taki (konwalidacja) mógłby zostać osiągnięty wyłącznie poprzez przeprowadzenie prawidłowej procedury powołania i to powołania do prawidłowo ukształtowanego sądu.

Powyższa uwaga dotyczy w równym stopniu sędziego Małgorzaty Bednarek, jak i sędziego Ryszarda Witkowskiego, tworzącego skład Sądu Najwyższego, który wydał orzeczenie objęte sygnalizacją obrońcy skazanego.

Sąd Najwyższy w tym składzie uznaje również za niebezpieczną dla porządku prawnego praktykę tworzenie – zarządzeniami Prezesa Izby Karnej Sądu Najwyższego – składów orzekających dotkniętych z zasady uchybieniem określonym w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i to w sytuacji, gdy pierwotnie przewidziany do rozpoznania sprawy skład Sądu Najwyższego wynikał z ustalonego planu sesji. Trudno nie uznać takiego postąpienia jako próby tworzenia składów na potrzeby konkretnego postępowania.

Mając na uwadze całokształt poczynionych wyżej rozważań uwzględnienie wniosku (sygnalizacji) sędziego Sądu Najwyższego Andrzeja Stępki o wyłączenie od udziału w sprawie I KO 39/24 sędziego Małgorzaty Bednarek było konieczne.

[J.J.]

[ms]